

POSTANOWIENIE

Dnia 16 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk

w sprawie **A. S.**

skazanego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu bez udziału stron w dniu 16 września 2025 r.

wniosku obrońcy o wyłączenie sędziego SN Marka Siwka od udziału w sprawie o
sygn. akt IV KK 258/24

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

wniosku nie uwzględnić.

UZASADNIENIE

W związku z otrzymanym zawiadomieniem o zmianie składu rozpoznającego sprawę skazanego A. S. o sygn. akt IV KK 258/24, obrońca skazanego – adw. K.B. w dniu 26 maja 2025 r. (prezentata k. 72) skierował do Sądu Najwyższego wniosek z dnia 20 maja 2025 r. o wyłączenie sędziego SN Marka Siwka od rozpoznania ww. sprawy kasacyjnej na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, z uwagi na istnienie okoliczności mogących wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności ww. sędziego, wywołaną wadliwą procedurą powołania do pełnienia funkcji sędziego Sądu Najwyższego, odpowiadającą bezwzględnej przyczynie odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. W uzasadnieniu wniosku obrońca skazanego wskazał, że

sędziego Marek Siwek uzyskał powołanie na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w 2018 r., na skutek rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej po 2017 r. Powołując się na uchwałę składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20, mającej moc zasady prawnej i wiążącej - zdaniem obrońcy - „każdy skład Sądu Najwyższego, dopóty nie nastąpi odstępnie od niej”, podniósł, że „[n]ienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw”. Jednocześnie podkreślił, że argumenty podnoszone w kasacji oraz we wniosku o wstrzymanie wykonania wyroku złożonego wraz z kasacją, dotyczące nienależytej obsady sądu II instancji, mają zastosowanie także do sytuacji prawnej związanej z powołaniem sędziego Marka Siwka na urząd sędziego Sądu Najwyższego w procedurze przed Krajową Radą Sądownictwa ukształtowanej w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018, poz. 3). Sędzia ten - zdaniem obrońcy - musiałby przy rozpoznawaniu wniesionej kasacji, zająć określone stanowisko, odnoszące się zarazem do jego własnej procedury nominacyjnej, a więc i jego własnej osoby, co powinno być wystarczającym argumentem do uznania, że ziściła się przesłanka określona w art. 41 § 1 k.p.k. (k. 72-73).

Na podstawie zarządzenia Prezesa Izby Karnej z dnia 27 maja 2025 r., przedmiotowy wniosek został zarejestrowany w repertorium „KRI” pod numerem 1054 i następnie przydzielony sędziemu sprawozdawcy (k. 75).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek okazał się niezasadny i nie zasługiwał na uwzględnienie.

Na wstępie należało przypomnieć, że w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego "[...] zgodnie z treścią wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U2/20, który w myśl art. 190 ust. 1 Konstytucji RP ma

moc powszechnie obowiązującą, uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I–4110–1/20, nie wiąże formalnie sędziów Sądu Najwyższego, natomiast zawarte w niej myśli mogą być wykorzystywane w praktyce orzeczniczej w granicach normalnych sposobów wykładni prawa" (por. argumentację zawartą w postanowieniach o SN z: 3 listopada 2021 r., sygn. IV KO 86/21; 28 lutego 2023 r., sygn. III KK 23/23; 7 grudnia 2023 r., sygn. I KK 162/23; 14 grudnia 2023 r., sygn. I Zo 120/23; 18 grudnia 2023 r., sygn. I Zo 92/23; 26 czerwca 2024 r., sygn. IV KK 511/23; 26 marca 2024 r., sygn. I KK 43/24; 7 marca 2024 r., sygn. III KK 608/23; 9 października 2024 r., sygn. I Zo 165/24 14 października 2024 r., sygn. I KS 16/24; 15 października 2024 r., sygn. II Zo 58/24; 15 października 2024 r., sygn. II Zo 72/24; 18 października 2024 r., sygn. II NSNk 27/23; 22 października 2024 r., sygn. I Zo 161/24; 24 października 2024 r., sygn. II Zo 80/24; 29 października 2024 r., sygn. II USK 352/23; 8 listopada 2024 r., sygn. V KK 431/24; 13 listopada 2024 r., sygn. I KK 321/24; 19 listopada 2024 r., sygn. II Zo 100/24; 20 listopada 2024 r., sygn. I Zo 131/24; 26 listopada 2024 r., sygn. II KK 330/23; 28 listopada 2024 r., sygn. V KK 282/24; 28 listopada 2024 r., sygn. II KO 115/24; 3 grudnia 2024 r., sygn. III KO 164/24; 17 grudnia 2024 r., sygn. II Zo 111/24; 18 grudnia 2024 r., sygn. I KK 385/23; 20 grudnia 2024 r., sygn. II KO 106/24; 30 grudnia 2024 r., sygn. III KK 590/24; 22 stycznia 2025 r., sygn. I Zo 189/24; 13 marca 2025 r., sygn. III KO 160/24; 27 marca 2025 r., sygn. III KS 56/24; 30 kwietnia 2025 r., sygn. IV KK 114/25; 20 maja 2025 r., sygn. I PSK 60/24; 26 czerwca 2025 r., sygn. I KK 289/24; 26 czerwca 2025 r., II KK 576/22; 28 lipca 2025 r., I USK 312/24 oraz wielu innych).

Sąd Najwyższy nie podziela poglądu, jakoby za bezwzględną przyczynę odwoławczą wskazaną w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. można uznać okoliczności wskazane w powołanej powyżej uchwale. W tym zakresie wystarczające jest odesłanie do uzasadnień postanowień Sądu Najwyższego, w których w sposób znacznie szerszy przedstawiono argumentację przemawiającą za tym, że okoliczności, o których traktuje uchwała sygn. akt BSA I–4110–1/20 mogą być oceniane jedynie w pryzmacie tzw. względnych powodów odwoławczych, tj. z punktu widzenia regulacji określonej w art. 438 pkt 2 k.p.k. Innymi słowy potencjalne naruszenie standardu rozpoznania sprawy przez niezawisły i

bezstronny sąd w związku z powołaniem sędziego (w tym sędziego Sądu Najwyższego) przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3) w konkretnej sprawie winno i może być rozpatrywane wyłącznie w kategoriach obrazy przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia (względna przyczyna odwoławcza), co zostało szczegółowo uzasadnione m. in. w postanowieniach Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2022 r., sygn. akt V KK 660/21 oraz z dnia 30 listopada 2022 r., sygn. akt II KK 468/21.

Przechodząc zaś obecnie do oceny wniosku o wyłączenie sędziego SN Marka Siwka, złożonego przez obrońcę skazanego A. S. , należy powiedzieć, co następuje. Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Chodzi tutaj o takie układy faktyczne, w których określone zachowanie sędziego (albo określona sytuacja, w której znajduje się dany sędzia) w prowadzonym przez niego postępowaniu bądź też w życiu prywatnym rodzi obiektywnie uzasadnioną wątpliwość do jego bezstronności, bowiem rzutuje na określony stosunek sędziego do stron lub sprawy będącej przedmiotem rozstrzygnięcia w danym postępowaniu (albo nawet ujawnia określony stosunek sędziego do stron lub sprawy będącej przedmiotem rozpoznania).

Wykładnia art. 41 § 1 k.p.k. prowadzi do wniosku, że dyspozycja tego przepisu — wbrew temu, co się bez wskazania na jakiekolwiek przekonywające argumenty przyjmuje się w niektórych orzeczeniach Sądu Najwyższego (por. postanowienia z: 26 października 2022 r., sygn. V KK 413/20; 1 lutego 2023 r., sygn. V KK 413/20; 17 października 2023 r., sygn. IV KK 279/23; 7 grudnia 2023 r., sygn. IV KK 279/23; 20 lutego 2024 r., sygn. V KK 266/23; 4 kwietnia 2024 r., sygn. V KK 193/23 czy 20 maja 2024 r., sygn. III KK 168/24; niektóre z rozstrzygnięć Sądu Najwyższego poszły aż tak daleko, że w istocie w ogóle w sposób "materialny" nie nawiązywały do okoliczności stypizowanych w art. 41 § 1 k.p.k., np. postanowienie SN z dnia 11 kwietnia 2024 r., sygn. I KK 385/23, w którym całkowicie instrumentalnie i w oderwaniu od art. 41 § 1 k.p.k. przyjęto, że cyt.:

"[j]edyną możliwością usunięcia uzasadnionych wątpliwości natury konwencyjnej i konstytucyjnej, jak również zapewnienia stronie postępowania składu Sądu Najwyższego, w którym nie uczestniczy sędzia, wobec którego w orzecznictwie Sądu Najwyższego, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka formułowane są rzeczowe, silnie uzasadnione zastrzeżenia odnoszące się do udziału w procedurze nominacyjnej niespełniającej wymogów obiektywizmu i niezależności od władzy wykonawczej i ustawodawczej, było zatem uwzględnienie wniosku i wyłączenie Sędzi[ego] SN Adama Rocha od rozpoznania kasacji"; podobnie postanowienie SN z dnia 23 listopada 2022 r., sygn. III KK 339/22) upatrujących podstawę wyłączenia sędziów powołanych przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw w sztucznym konstrukcie „braku instytucjonalnej bezstronności”, a zatem na figurze prawnej nieznanej ustawie postępowania karnego — nie obejmuje tych sytuacji, w których wątpliwości podnoszone przez stronę nie mają charakteru ściśle wiążącego się z istotą sprawy, tj. gdy nie odnoszą się do konkretnych elementów sprawy (tj. zaszłości natury faktycznej, przebiegu procesowego sprawy itp.), stanowiąc jedynie wypadkową krytycznej oceny przyjętych przez ustawodawcę rozwiązań legislacyjnych czy podzielenia poglądu, że określone rozwiązania normatywne nie dają — w przekonaniu uczestnika postępowania — gwarancji bezstronnego rozpoznania sprawy.

Należy podzielić wyrażone w orzecznictwie Sądu Najwyższego trafne zapatrywanie, że w "regulacji z art. 41 § 1 k.p.k. chodzi o okoliczności natury faktycznej, względnie zdarzenia procesowe, które mogłyby uzasadniać wątpliwości co do obiektywnego rozstrzygnięcia sprawy przez konkretnego sędziego. Do okoliczności takich nie należą natomiast rozwiązania legislacyjne dotyczące ustroju sądownictwa" (postanowienie SN z dnia 22 listopada 2023 r., sygn. II KK 7/23).

Trzeba także wskazać na to, że zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 marca 2020 r., sygn. P 22/19 (Dz.U. poz. 413) art. 41 § 1 k.p.k. w związku z art. 42 § 1 k.p.k. w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta

Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa jest niezgodny z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wniosku o wyłączenie sędziego opartego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. nie można osnuć na okoliczności nawiązującej do powołania sędziego w trybie, w którym jego kandydatura była opiniowana przez Krajową Radę Sądownictwa powołaną na zasadach określonych w art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa.

Zatem kwestie ustrojowe (normatywne) związane z trybem powoływania sędziów (a mówiąc precyzyjniej: określone unormowania ustawowe regulujące ustrój wymiaru sprawiedliwości w zakresie szeroko rozumianego trybu i zasad powoływania sędziów) nie mogą stanowić podstawy wniosku o wyłączenie sędziego. Wnioski składane na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. mogą bowiem dotyczyć li tylko określonych kwestii faktycznych, nie zaś prawnych (prawno-ustrojowych). Szerzej zagadnienie to zostało rozwinięte m. in. w postanowieniu SN z dnia 21 czerwca 2023 r., sygn. IV KK 460/19, w którym wyrażono zasługujący na akceptację pogląd, że "prawo i obowiązek orzekania sędziego obejmuje każdą kwestię natury prawnej i z powodu takiej kwestii, która byłaby przedmiotem orzekania, nie sposób skutecznie żądać wyłączenia sędziego. Przeciwnie stanowisko prowadzi *ad absurdum*, gdyż oczywiste jest, że przedmiotem określonego wniosku mogłaby być kwestia ustrojowa dotycząca każdego sędziego, niezależnie od czasu i trybu powołania. W takiej sytuacji [...] nie istniałby sąd, który mógłby kwestię tę skutecznie rozważyć i rozstrzygnąć. Z tego względu treścią art. 41 § 1 k.p.k. objęte są jedynie okoliczności natury faktycznej" (analogicznie: postanowienie SN z dnia 22 listopada 2023 r., sygn. II KK 7/23).

Odnosząc się do wskazania przez Autora wniosku o wyłączenie sędziego na okoliczność, że w kasacji oraz we wniosku o wstrzymanie wykonania wyroku złożonego wraz z kasacją został podniesiony zarzut wystąpienia na etapie postępowania odwoławczego bezwzględnej przyczyny odwoławczej scharakteryzowanej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., to zaś miałoby w konsekwencji uzasadniać wyłączenie objętego wnioskiem sędziego Sądu Najwyższego od rozpoznania sprawy kasacyjnej o sygn. IV KK 258/24, to godzi się odesłać do

zaprezentowanych powyżej rozważań dotyczących charakteru zarzutów nawiązujących do rzekomej wadliwości związanej z powołaniem na urząd sędziego i ich czysto ustrojowego charakteru.

Mając powyższe na uwadze, wobec tego, że wniosek o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego został osnuty na krytyce ustrojowych rozwiązań prawnych dotyczących trybu powoływania sędziów przyjętych przez ustawodawcę, należało dojść do wniosku, że nie zasługuje on na uwzględnienie. Dlatego też Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

[J.J.]

[a.ł.]